

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofljak.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, npla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Cesarski proglas prebivalcem Bosne in Hercegovine.

Prebivalci Bosne in Hercegovine!

Vojaki cesarja avstrijskega in kralja ogerskega so pripravljene prekorati mejo Vaše dežele. Ne pridejo k Vam kot sovražniki, da bi se teh dežel silama polastili, marveč pridejo kot prijatelji, da bi konec storili nevoljam, ki več let že iznemirujejo ne samo Bosno in Hercegovino, ampak tudi sosedne dežele avstrijsko-ogerske. Cesar in kralj je žalosten slišal, kako domač boj ovo lepo deželo pustoši, kako se prebivalci med seboj vojskujejo, kupčija in promet sta pretrgana, Vaše čede se Vam ropajo, Vaših njiv nihče ne obdeluje, revščina se kaže povsod, v mestih in po deželi. Veliki in silni prigodki so zakrivali, da Vaša vlada ni v stanu, Vam zagotoviti stalnega miru in složnosti, na katera se blagostanje narodov naslanja. Cesar in kralj ni mogel dalje mirno gledati, kako posilje in nemir blizu njegovih pokrajin razsaja ter uboštvo in revščina tudi na vrata njegovih dežel trka. On je torej evropske vlade upozoril na Vas, in v posvetovanju z njimi se je enoglasno sklenilo, da Vam Avstrija zopet pomaga do miru in blagostanja, katerega že toliko časa pogrešate. Vaš dosedanji vladar, turški sultan, Vas je izročil varstvu svojega mogočnega prijatelja, avstrijskega cesarja, ogerskega kralja. In tako bodo sedaj k Vam prišli cesarski kraljevski vojaki. Oni Vam ne prinašajo vojske, ampak prinesejo Vam mir. Naše orožje bodi vsakemu v obrambo, nobenemu v posiljenje. Cesar in kralj ukazuje, da naj vsi sinovi teh dežel uživajo jednake pravice po postavi, vsi morajo biti varovani gledé njihovega življenja, vere, posestva in imetja. Vaše postave in uravnave se ne smejo samovoljno zatreti, Vašim šegam in običajem se ima prizanašati. Nič se ne sme po sili spremeniti brez vestnega prevdarka o tem, česar Vam je treba. Stare postave veljajo, dokler ne bodo nove osnovane. Od vseh svetnih in duhovnih gospodk se pričakuje, da bodo za red skrbele in vlado pod-

pirale. Deželni dohodki se bodo edino le za deželne potrebe rabili. Zaostale dače pretečenih let se ne bodo iztirjevale. Vojaki cesarja in kralja dežele ne bodo težili, nikogar nadlegovali. Vse bodo v gotovih denarjih plačali, česar bodo od prebivalcev potrebovali. Cesar in kralj pozna Vaše pritožbe in želi Vašo srečo. Pod njegovim mogočnim žezlom živi mnogo narodov, vsak govori svoj jezik. On zapoveduje ljudem, ki niso vsi ene vere, vsak pa sme svojo vero svobodno izpoznavati.

Prebivalci Bosne in Hercegovine! Podajte se zaupljivo pod varstvo slavnih banderov avstrijsko-ogerske države. Sprejmite naše vojake kot prijatelje — ubogajte gosposko, poprimite se zopet svojih opravil, in varovani bodete v uživanju pridelkov svojih rok.

Odkritje Slomšekovega spomenika.

(Pridiga. Govoril kanonik Fr. Kosar 24. jun. 1878.)

Čast Bogu na višavah in mir
ljudem na zemlji. Luk. 2, 14.

IV. Tretji napis je pisan v slovenskem jeziku, kateri je bil njih materni jezik, in ker to, kar nam pove, njih narodno delovanje zadeva. Glasi se: „Narodnemu buditelju, pisatelju in pesniku hvaležni Slovenci.“ Slovenci imamo prigovor: „Kri ni voda.“ Da kri ni voda, to so čutili tudi pokojni Slomšek v dnu svojega blagega srca. Zató so ljubili svoj narod, so ga ljubili srčno, močno in stanovitno: bili so v resnici rodoljuben mož, naroden mož — mož naroda. Je li pa ljubezen do naroda tudi v krščanskem smislu, to je, po nauku naše sv. vere, dobra in hvale vredna? Gotovo; le poslušajte! Nihče ne dvomi, da ima vsak človek do domače družine, v kateri je rojen, n. pr. do staršev, do bratov in sester itd. po božji volji, in sicer po četrti zapovedi božji, posebnih dolžnosti, ktere družinske dolžnosti imenujemo. Mi spoštujemo moža, ki te dolžnosti dopolnjuje, pa se nam mrzi do onega, ki jih ne dopolnjuje — Nihče ne dvomi, da ima vsak človek do ene večje družine, ki jo

državo imenujemo, n. pr. mi našo Avstrijsko državo, po božji volji kakor podložniki zopet posebne dolžnosti, katere državljanske dolžnosti imenujemo, in katere nam Kristus sam zatrjuje rekoč: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ (:Mat. 28, 21.) Mi spoštujemo moža, ki državljanske dolžnosti dopolnjuje, pa se nam mrzi od onega, ki jih ne dopolnjuje. — Nihče ne dvomi, da imamo tudi do one velike duhovne družine, katero katoliško Cerkev imenujemo, in katere udje smo, posebnih dolžnosti, katere cerkvene dolžnosti imenujemo. Mi spoštujemo moža, ki cerkvene dolžnosti vestno in veselo pred vsem svetom dopolnjuje, pa nerazumljiva uganjka nam je oni, ki se katoličana imenuje, pa svojih cerkvenih dolžnosti ne dopolnjuje. — Tedaj pa tudi nihče ne more dvomiti, da ima vsak človek do one družine, katero narod imenujemo, to je ljudstvo, v katerem se je kdo narodil in s katerim ga je Bog sam zvezal z krvno zavezo, posebnih dolžnosti, katere narodne dolžnosti imenujemo. Kristus sam nam daje prelep zgled pobožne narodne ljubezni (:Luk. 19.) ker se je, z Oljske gore na Jeruzalemsko mesto gledajoč, milo razjokal, ko je v duhu naprej gledal strahovito razdjanje tega svetega središča Judovskega naroda in prebrtko vekovito osodo istega zaslepljenega in trdovratnega ljudstva, s katerim ga je sam Bog Oče zvezal s krvno vezjo po njegovem rojstvu iz Marije Device, hčere kralja Davida. Zato mi katoličani tudi po načelih svoje sv. vere spoštujemo moža, ki ima srce za svoj narod, pa se nam mrzi do onega, ki se svojega naroda sramuje in ga zatajuje. Se več; kakor daleč zgodovina nazaj sega v starodavne čase, vselej in vsepovsodi pri vseh omikanih ne le krščanskih, temveč tudi pagskih narodih so se tisti možje od roda do roda visoko slavili, ki so svoj narod duševno budili, in ga vzdigovali in povzdignili do višje stopnje omike. Ime: rodoljubni mož, narodni mož, — mož naroda, je bilo vselej, je še zdaj in bo za vse čase eden naj častnejših priimkov vsakega pravega moža. Tako nas že lastna pamet sili priznati, da je dolžnost, ki iz božje volje izvira, to, kar more človek na tem svetu najvišje ceniti, in se ji zavolj Boga vselej in brezpogojno ukloniti, naj stane, kar rado, da je tedaj vestno izpolnovanje dolžnosti najlepši kinč vsakega človeka, najgotovejše znamenje krščanskega značaja. Tajiti pa se ne da, da so pri vseh imenovanih, posebno v državnih in narodnih razmerah, zmote mogoče, in sicer mnogovrstne in hude zmote in zgodovina priča, da na svetu brez takih zmot nikdar in nikoli ni bilo. Poglavitni zmoti ste te dve: v nemarneži zastajajo daleč za svojo dolžnostjo, prenapetneži pa prestopajo daleč meje dolžnosti, segajo v pravice drugih in jim delajo krivico. V narodnem oziru se kaže prenapetost najpogojje v tem, da mnogi svojo lastno narodnost čez vso mero vi-

soko povzdigujejo, da, kakor malika jo molijo, vse vdruge narodnosti pa zaničujejo in zatirajo. Prav v tem je den denešnji, kakor tajiti ne moremo, neugasljivo ognjišče vednih zdražb med nami, prav v tem vzrok, da se iz svojih rev izkopati in v blagonosnih napravah napredovati ne moremo, prav v tem, tudi zlasti za naše cesarstvo, ena največih nevarnosti za sedanji čas in menda še tudi za prihodnost. Le kdor, kedar v javno življenje stopi, v eni roki drži luč sv. vere Kristusove, z drugo roko pa se močno oklene stola sv. Petra, na katerem sedi nezmotljivi tolmač božjih zapovedi in tedaj tudi naših dolžnosti, le tak mož se sam ne zmoti in drugih v zmoto ne zapelje, ampak blagonosno dela za državo in narod. In tak narodni mož so bili pokojnik nez in škof A. M. Slomšek. Edina zvezda, ki jih je v narodnih podvzetjih vodila, je bila dolžnost pred Bogom in zavolj Boga, to je, prepričani so bili, da so svoji vesti dolžni, talente in duševne zmožnosti, katere so od Boga prejeli, zopet po božji volji žrtvovati v blagor tistega naroda, med katerim jim je Bog dal rojenim biti, in pozneje dušno pastirsko in slednjč celo škofovsko službo nastopiti. In bolj ko so videli, da je njih narod zapuščen in duševno zanemarjen, toliko bolj se je njih pobožna narodna ljubezen navdušila, vse moči napeti, da bi mu prižgali luč krščanske omike in mu naravnali stezo k višjemu blagostanju. Drugih nagibkov niso poznali, ampak jih ostro zavračali, kjerkoli so jih srečali, naj so se tudi skoz to mnogim zamerili. In prav zato, ker je bila njih edina zvezda voditeljica sveta dolžnost, so zamogli brez ozira na čast in zaničevanje, na priznanje in natočevanje, delati mirno, krepko in stanovitno do smrti, in so bila vsa njih podvzetja vidno od Boga blagoslovljena. In, ne bojim se ugovora, ako rečem, da bi bil največji dobrotnik naše avstrijske očetnjave oni, ki bi vse hribe in doline prehodil, in glasno klical edino to, da naj bi vsi, ki v javno življenje stopijo, delali le po dolžnosti in zavoljo dolžnosti, in da naj bi mej dolžnosti nikdar ne prestopili; kajti ako bi se to doseglo, bi hipoma potihnile vse dražbe, in bi se povrnil k nam ljubi znotranji mir, ki ga toliko potrebujemo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Krvomok ali krvavo scanje pri goveji živini.

M. Ta bolezen se spomladi in poleti, ko se živina začne na pašo zaganjati, naj rajši prikazuje. Vzroki so ji poglavitno dvojni, na paši povžita škodljiva trava in pa slaba pitna voda, zlasti voda iz raznih mlakuž in močvirjev. Največkrat napada ta bolezen živino, ki se na kisle travnike, na močvirje in v gozde na pašo zaganja. Prvi in poglavitni vzrok je toraj kislava trava, razne sorte